МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ
ОБЛАСТЕН КРЪГ – 26.03.2011 г. – V КЛАС, 9.00 ЧАСА

УКАЗАНИЯ

Уважаеми ученици,
Работният материал на олимпиадата съдържа:

- **30** тестови задачи, от които **10** задачи със затворен отговор и **20** с отворен отговор;
- задача за създаване на писмен текст – анализ на исторически документ, който не трябва да надвишава **2** ръкописни страници.

Пропуснат или сгрешен отговор се оценява с **0** (нула) точки.
Максималният брой точки е **100,** който съответства на оценка **Отличен 6.00**.
Задачата за създаване на писмен текст се оценява с общ брой **25** точки.
За задача със затворен отговор отбележете буквата с верния отговор, като я зачертаете с **„Х”.**
Не се допускат задрасквания и поправки.
По време на работа може да пишете само със **син** химикал.
По време на изпита **не може** да ползвате допълнителни помагала или пособия, освен предоставената ви изпитна бланка.
Време за работа – 3 астрономически часа.

Пожелаваме ви успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ
А. ЗАДАЧИ СЪС ЗАТВОРЕН ОТГОВОР

1. Най-забележителната находка от каменно-медната епоха в българските земи е:
А) Панагюрското златно съкровище **Б)** Варненският некропол
В) златната маска на цар Терес **Г)** Вълчитрънското съкровище

2. За кой от тракийските владетели се отнасят думите на Омир:
“Той дойде с оръжия златни, огромни, дивни да ги видиш; не прилича на смъртни мъже да ги носят, а на безсмъртните богове.”
А) Резос **Б)** Терес **В)** Котис I **Г)** Ситалк

3. Знанията, вярванията, поведението и произведенията, присъщи на голяма човешка общност се наричат:
А) цивилизация **Б)** религия **В)** култура **Г)** поминък

4. Кое твърдение за славяните НЕ Е ВЯРНО?
А) занимавали се главно със земеделие **Б)** жилищата им били землянки
В) почитали бог Перун **Г)** били обединени в племена начело с хан

5. Кое от изображенията свързваме с културното наследство на траките?

А) **Б)** **В)** **Г)**

6. През 681 г. Дунавска България граничела с:

А) византийци, сърби и маджари
Б) маджари, латинци и хазари
В) византийци, авари и маджари
Г) авари, хазари и византийци

7. Кое от описанията представя най-пълно и точно управлението на хан Омуртаг?

А) наследил трона от хан Крум и се прочул като "ханът – строител", тъй като изградил с камък опожарената от Никифор I столица - Плиска

Б) сключил 30 годишен мир с Византия, воювал успешно с Франкската империя, развил широка строителна дейност и извършил реформа в управлението на държавата

В) възстановил Плиска, като я превърнал в красив и уреден град, построил внушителни дворци и езически храмове, нови пътища и крепости

Г) премахнал племенното самоуправление на българи и славяни, като разделил територията на държавата на комитати, начело с верни на хана управители

8. С кое от посочените събития е свързано изображението:

А) покръстването на българите
Б) победата на хан Крум при Върбишкия проход
В) възникването на християнството
Г) приемането на Кирило-Методиевите ученици в България

9. Кое НЕ Е ПОСЛЕДИЦА от 30-годишния мирен договор, който цар Петър сключил през 927 г. с Византия?

А) оженил се за внучката на императора
Б) Византия признала царската му титла
В) тържището на български стоки било преместено от Константинопол в Солун
Г) Византия признала титлата патриарх на главата на Българската църква

10. Коя група владетели са подредени вярно по реда на управлението им?

А) Коломан I, Иван Асен II, Калоян
Б) Иван Александър, Асен I, Иван Шишман
В) Тервел, Крум, Омуртаг
Г) Симеон, Борис I, Самуил

Б. ЗАДАЧИ С ОТВОРЕН ОТГОВОР

11. Поставете знак „✓" пред вярното твърдение и знак „х" пред грешното.

А)❑ Римската държава възникнала на Балканския полуостров през VIII в. пр. Хр.

Б)❑ През 330 г. император Константин Велики обявил християнството за равноправна религия.

В)❑ Средните векове в европейската история обхващат времето от края на V до края на XV век.

Г)❑ През 476 г. германските племена превзели Рим и сложили край на Западната Римска империя, наречена Византия.

Д)❑ Траките били описани за пръв път от древногръцкия поет Омир.

Е)❑ Източните християни приели за свой духовен водач папата.

12.”Кой съм аз?” Разпознайте владетелите по дадените описания и запишете техните имена:

	Описание	Владетел
А)	Аз продължих двубоя с Византия и се провъзгласих за български цар. Успях да освободя земите между р. Дунав и Стара планина. Обявих за своя столица Охрид.	
Б)	Аз продължих политиката на своите братя за обединение на всички български земи в границите на държавата и търсех признание на царската си титла. Започнах преговори с папа Инокентий III, които приключиха през 1204 г. със сключване на уния.	
В)	Аз бях първият владетел от династията на Шишмановци. Заех престола в неспокойно време. Византия беше разтърсена от борби за трона, а Сърбия се стремеше към разширение в Македония. Бях победен от сърбите в битката при Велбъжд.	
Г)	Аз бях деспот на Ловеч и управлявах 40 години. Използвах умело сложната обстановка на Балканите, за да издигна авторитета на България. Прославих се като голям покровител на българската книжнина и култура.	

13. Запишете в таблицата твърденията, които характеризират управлението на всеки от посочените владетели:

А) Водил мирна политика, основана на дипломация.
Б) Управлението му преминало в непрекъснати войни с Византия.
В) Допринесъл за „Златния век” на старобългарската култура.
Г) В края на своето управление успешно се справил с нашествието на татарите.
Д) Получил високо образование в Магнаурската школа, бил наричан „полуелин”.
Е) Щедро дарил атонските манастири.
Ж) Изградил Преслав като християнска столица.
З) Започнал да сече български златни монети.

Цар Симеон Велики	Цар Иван Асен II

14. Попълнете пропуснатото в текста:

„Случи се в годините на правоверния цар [ ] *в българската земя се появи поп по име Богомил – по-вярно да се нарече богунемил. Той пръв започна да проповядва* [ ] *по българската земя…”*

Из „Беседа против богомилите” от Презвитер Козма, X в.

15. В игрословицата са скрити имената на шест тракийски племена. Открийте ги и ги запишете:

А) …….

Б) ……

В) ……

Г) ……

Д) ……

Е) ……

П	**В**	**Т**	**О**	**З**	**Ж**
М	**Б**	**Р**	**С**	**М**	**У**
И	**Г**	**И**	**С**	**О**	**Д**
З	**Д**	**Б**	**Е**	**Д**	**А**
И	**Г**	**А**	**Р**	**Р**	**К**
Ф	**Е**	**Л**	**Д**	**И**	**И**
К	**Т**	**И**	**И**	**С**	**П**
Г	**И**	**С**	**К**	**И**	**А**
Д	**Ж**	**У**	**Л**	**М**	**Ф**

16. Подчертайте грешките в текста.

През 1189 г., при освещаването на храма „Св. Димитър” в Преслав, българските боляри Петър и Асен обявили началото на въстанието за възобновяване на Българското царство. Големият брат бил коронясан за княз и приел името на светия цар Петър I. Монахът Василий бил обявен за патриарх на Българската църква. За няколко години, в тежки битки с кръстоносците, Асеневци освободили земите на север от Стара планина. През 1187 г., след неуспешна обсада на крепостта Търново, император Исак II Ангел се принудил да сключи мир с българите.

17. Запише името на държавата, за която се отнася описанието:

	Описание	**Държава**
А)	Държава, основана през 632 г. от хан Кубрат със столица Фанагория.	
Б)	Голяма средновековна държава на източните славяни, със столица гр. Киев. Приела християнството от Византия през 988 г.	
В)	Гръцка държава, чийто владетел нападнал вероломно България през 1230 г., въпреки сключения мирен договор с цар Иван Асен II.	
Г)	Държава на рицарите от Четвъртия кръстоносен поход със столица Константинопол.	

18. Изчислете:

А) Колко години са изминали от създаването на Дунавска България до днес?

Място за изчисления: …….....

Б) Колко години е просъществувало Първото българско царство?

Място за изчисления: …….....

В) Колко века след въстанието на Асен и Петър България била покорена от османските турци?

Място за изчисления: …….....

19. Разгледайте картината на известния български художник Димитър Гюдженов и отговорете на въпросите:

А) Кой български владетел е представен на нея?

……

Б) Как е наречен периодът на управление на този владетел?

……

……

В) Как бихте озаглавили картината?

……..

20. На линията на времето запишете годините на тези исторически събития, които се отнасят само до езическия период в историята на България:

А) създаване на Дунавска България
Б) присъединяване на Сердика към българската държава
В) приемане на Кирило-Методиевите ученици в България
Г) създаване на българска църква, наречена архиепископия
Д) разгром на арабите край Константинопол от съюзените войски на българи и ромеи
Е) победа на българите при р. Ахелой

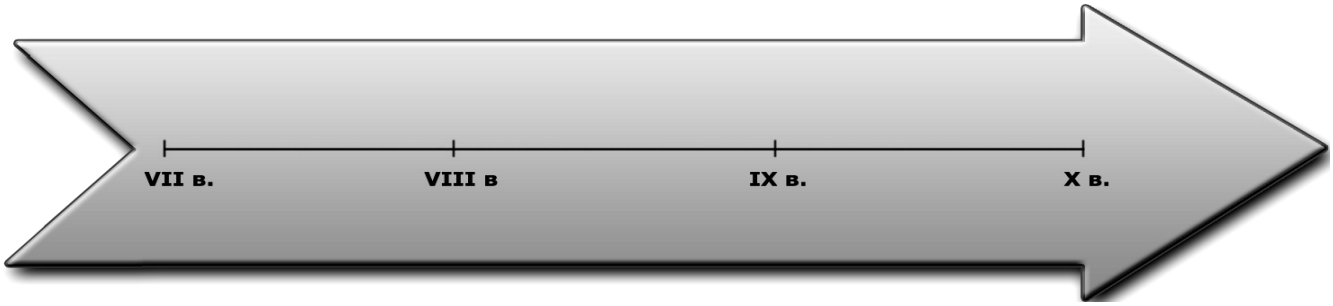

<u>Забележка:</u> На линията на времето нанесете само съответната година и в скоби впишете буквата на събитието.

21. Запишете кое събитие описва откъсът от „Историята" на византийския хронист Лъв Дякон:

„…И като минал през стръмни и недостъпни места, на 29 юни 1014 г. внезапно с викове и шум се показал от височините в гръб на българите. Уплашени от внезапното му появяване, те ударили на бяг. Мнозина паднали убити, а още по-голям брой – пленени. Самуил едва можал да се спаси от гибел с помощта на сина си, който смело отблъсквал нападащите. А императорът ослепил пленените българи – около 15 000, както казват, и като заповядал всеки сто ослепени да бъдат водени от едноок, изпратил ги при Самуил."

Събитие: .....

22. Четири от изброените личности са живели по едно и също време. Определете века, в който са живели и подредете съвременниците в таблицата според зададения критерий:

Иван Владислав; Николай I; Йоан Цимисхи; Михаил III; Борис I; Инокентий III; Константин Кирил Философ; Теодосий Търновски

Век	Български владетел	Книжовник	Византийски владетел	Римски папа

23. Попълнете кръстословицата. При правилно решение в отбелязания вертикален ред ще получите *най-високата духовна длъжност (сан) в църквата на източните християни*.

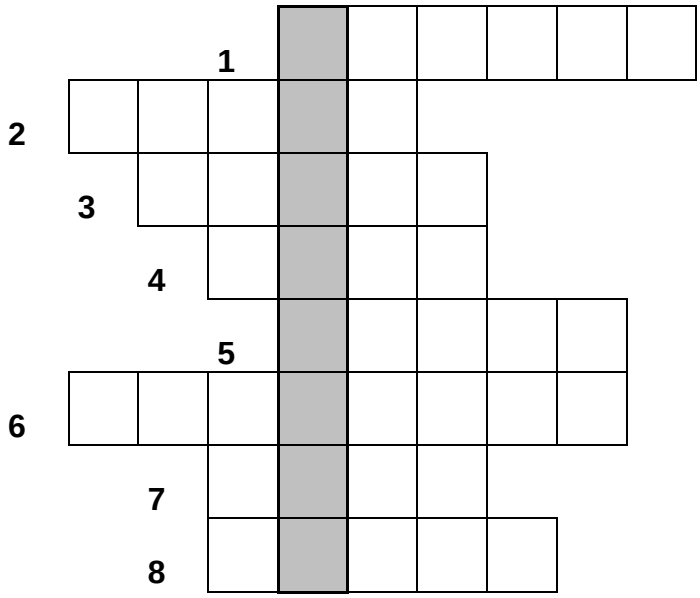

1. Първата българска столица.

2. Най-високата аристократична титла във Византия, която била давана само на членове на императорското семейство.

3. Разказ за живота и делата на светец.

4. Преносима палатка от кожа с кръгла форма, използвана за жилище от древните българи.

5. Изображение на светец.

6. Владетелите от един род.

7. Религиозно учение, което се отклонява от правилата на християнската религия, определени от църквата.

8. Столицата на средновековна България при цар Самуил.

24. Попълнете липсващите епохи и напишете към коя от тях принадлежат посочените дати: *2001 г.; 395 г.; 1330 г.; 1885 г.; VII хил. пр. Хр.*

	Античност		Ново време	Съвременност

А) ..... Б) ..... В) ..... Г) ..... Д) .....

25. Обяснете посочените понятия със свои думи:

	Понятие	Обяснение
А)	**езичник**	
Б)	**хроника**	
В)	**поданици**	
Г)	**уния**	

26. Изберете и запишете кои владетели към коя група се отнасят:

Тракийски владетели **-** ……

Византийски владетели **-** ……

Римски владетели **-** …….

Исак II Ангел	**Теодосий I**
Котис	**Василий II Българоубиец**
Терес	**Никифор I Геник**
Константин Велики	**Ситалк**

27. Разгледайте схемата и отговорете на въпросите:

А) Кой български средновековен град е показан на нея?

……

……

Б) Кой архитектурен паметник е на възстановката?

……

……

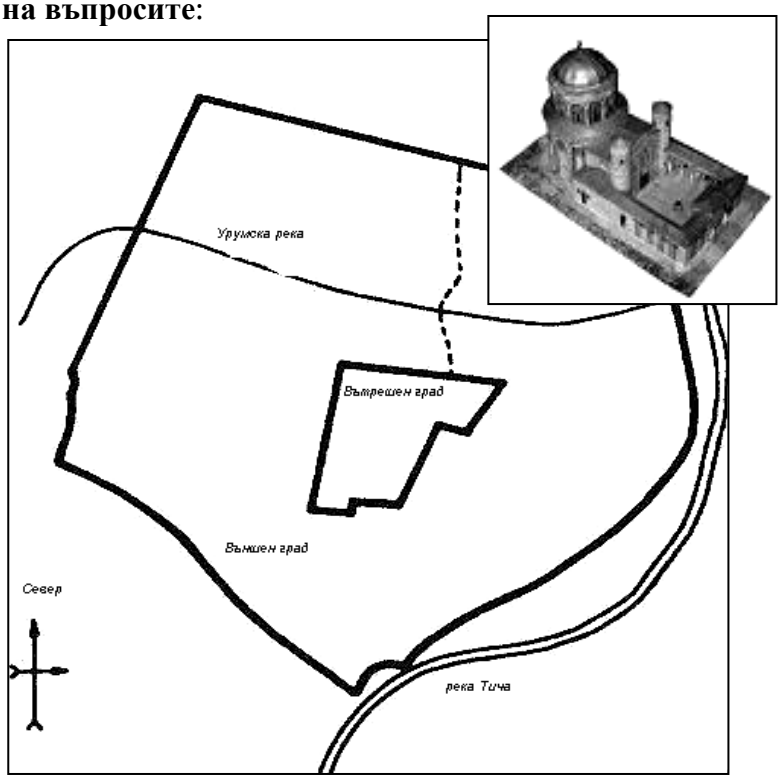

28. Подчертайте излишното понятие във всеки ред:

А) архиепископ, комит, причастие, житие

Б) Праистория, Античност, Велико преселение на народите, Средновековие

В) деспот, севастократор, велик логотет, апостол

Г) книги, мирни договори, накити, летописи

29. Подредете в таблицата паметниците на българската култура:

Църквата „Св. Димитър” в Търново; иконата на „Св. Теодор Стратилат”; Голямата базилика в Плиска; Хрельовата кула; Мадарският конник; Боянската църква; Лондонското евангелие; „Шестоднев”.

Период	Паметници на културата
Първо българско царство	…… ……..... ……..... …….....
Второ българско царство	……..... ……..... ……..... ……

30. Разгледайте историческата карта „България по време на османското нашествие (1371-1396 г)” и изпълнете поставените задачи:

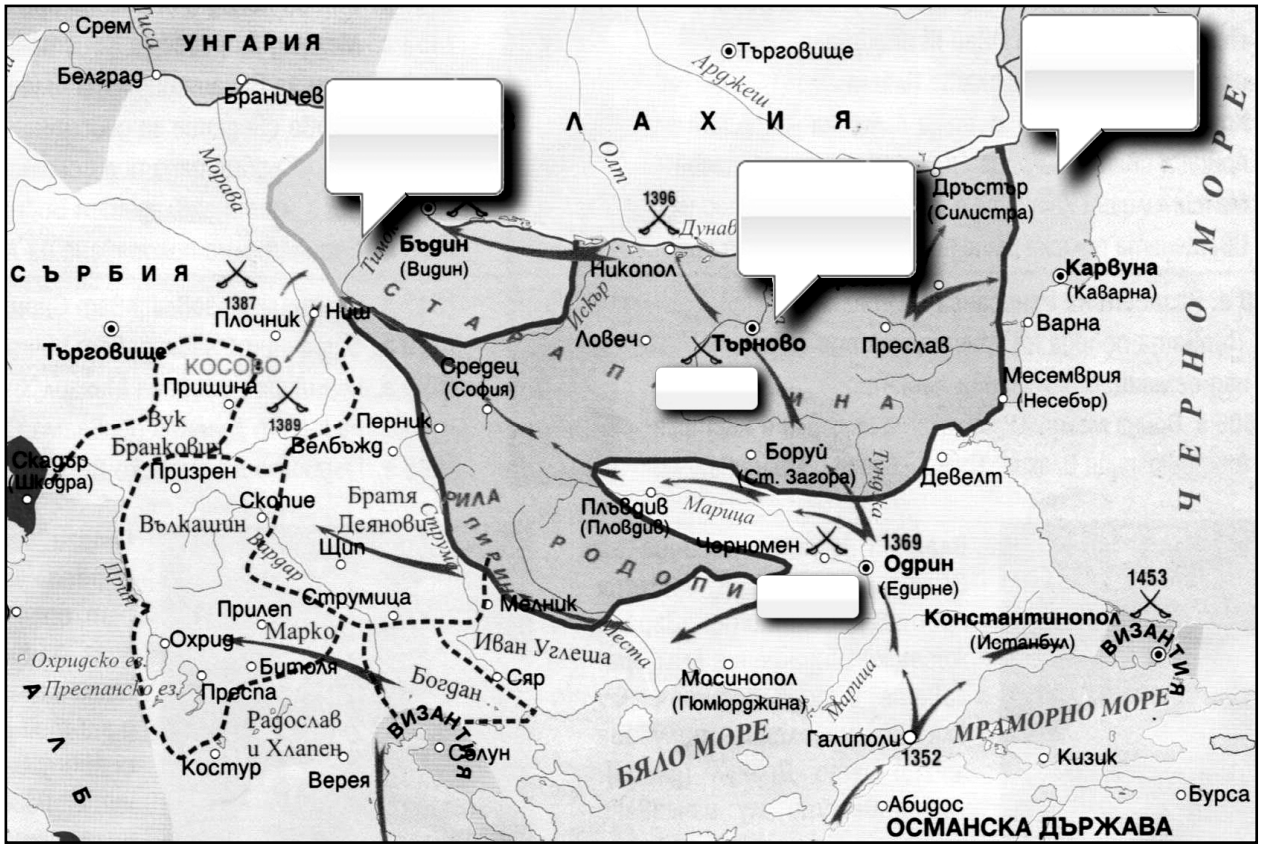

А) Запишете на съответните места имената на „трите България”.

Б) Подчертайте столиците на „трите България”.

В) Поставете на съответното място датите 1393 и 1371 г.

ВТОРА ЧАСТ

Направете в обем до 2 страници анализ на дадения откъс от исторически документ:

„Прочее преди славяните нямаха книги, но бидейки езичници, четяха и гадаеха с черти и резки. Когато се кръстиха, бяха принудени [да пишат] славянската реч с римски и с гръцки букви без устроение. (…)

След това човеколюбецът бог, който урежда всичко и който не оставя човешкия род без разум, но всички привежда към разум и спасение, смили се над човешкия род, изпрати му свети Константин Философа, наречен Кирил, праведен и истинолюбив мъж, и той им състави 38 букви: едни по образец на гръцките букви, а други пък според славянската реч. (…)

Ако запиташ гръцките книжовници, като речеш: "Кой ви е създал буквите и превел книгите, или в кое време?", то рядко измежду тях знаят. Обаче ако запиташ славянските азбукарчета, като речеш: "Кой ви е създал азбуката или превел книгите?", всички знаят и в отговор ще рекат: "Св. Константин Философ, наречен Кирил, той ни създаде азбуката и преведе книгите и брат му Методий." И ако попиташ в кое време, то всички знаят и ще рекат, че през времето на гръцкия цар Михаил и на Бориса българския княз…, в годината 6363 (855) от създаването на света."

„За буквите", Черноризец Храбър, IX-X в.

При анализа вземете предвид следните опорни въпроси:

1. **Кой е Черноризец Храбър?**
2. **Как са чели и писали славяните, когато са били езичници?**
3. **Каква промяна настъпила след покръстването?**
4. **Как и от кого, според автора, е създадена славянската азбука?**
5. **Кое предизвиква особено чувство на гордост у автора?**

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО И СТАРАНИЕТО!

Ученик:……..... **Клас**…….....

Училище……..... **град/село** .....….....

ПОПЪЛВА СЕ ОТ КВЕСТОРИТЕ

НАЧАЛО НА ОЛИМПИАДАТА: .....**ч.** **ИЗПИТНАТА РАБОТА Е ПРИЕТА В:**.....**ч.**

…… …….

Име и фамилия на квестора приел работата ***подпис***

ПОПЪЛВА СЕ ОТ ОЦЕНИТЕЛИТЕ

ПЪРВИ ОЦЕНИТЕЛ:..... .....…… …….....

Име и фамилия ***подпис*** ***брой точки***

ВТОРИ ОЦЕНИТЕЛ: :..... .....…… …….....

Име и фамилия ***подпис*** ***брой точки***

ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ – (първи+втори)/2